

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Практика ЄСПЛ щодо свободи вираження поглядів у виборчому процесі

Документи Ради Європи

Рекомендація CM/Rec(2007)15 Комітету Міністрів Ради Європи щодо висвітлення виборів засобами масової інформації

Кодекс належної практики у виборчих справах Венеційської комісії

Конвенція про доступ до офіційних документів

Рішення ЄСПЛ

Салов проти України

ТОВ «Інститут економічних реформ» проти України

Лінгенс проти Австрії

Glimmerveen and Hagenbeek проти Нідерландів

Orlovskaya Iskra проти Росії

Delfi AS проти Естонії

Glimmerveen and Hagenbeek проти Нідерландів

Загальні засади

- Свобода вираження поглядів - одна із найважливіших основ демократичного суспільства
- Ст. 10 може бути застосована не тільки до «інформації» або «ідей», які сприймаються зі схваленням або розцінюються як необразливі чи незначні, але і до тих, які можуть образити, шокувати чи непокоїти.
- Прикметник «необхідний» у розумінні пункту 2 статті 10 Конвенції передбачає існування «нагальної суспільної необхідності».
- Журналісти – «сторожеві пси» суспільства

Загальні засади

майже не існує можливостей для обмеження свободи вираження поглядів, коли йдеться про виступи політиків або про питання, які становлять суспільний інтерес (див. рішення у справі «Сюрек проти Туреччини. Відповідно, коли висловлювання стосуються питання суспільного інтересу, свободі вираження думок зазвичай надаватиметься високий рівень захисту, а органи влади, таким чином, матимуть вузькі межі дискреційних повноважень.

Загальні засади

Факти і оціночні судження

Якщо висловлення є оціночним судженням, пропорційність втручання може залежати від того, чи існує достатнє «фактологічне підґрунття» для оспорюваного висловлювання, в іншому випадку воно буде надмірним

ТОВ «Інститут економічних реформ» проти України

Вітренко проти України

Стаття 10 НЕ захищає руйнування цінностей

Glimmerveen and Hagenbeek проти Нідерландів

Заявники поскаржились на те, що їх було засуджено за зберігання з метою розповсюдження листівок з закликами до расової дискримінації та перешкоджання участі в місцевих виборах.

Форми вираження поглядів

- Агітація
- Поширення інформації щодо кандидатів, процесу виборів
- Надання площадки для вираження поглядів
- Доступ до публічної інформації
- Пасивна поведінка (невтручання у процес)
- Мирні зібрання як засіб реалізації права на свободу вираження поглядів
- Отримання інформації, яку інші мають бажання передати

Агітація і не агітація

Orlovskaya Iskra проти Росії

- штраф за порушення виборчого законодавства,
- опублікування агітаційного матеріалу під час виборчого процесу без зазначення замовника. Матеріал було кваліфіковано як агітаційний, оскільки в основному він містив інформацію про одного з кандидатів у комбінації з негативними коментарями.
- порушення статті 10 Конвенції з прав людини з огляду на те, що національні суди не надали відповідних і достатніх аргументів при визначенні опублікованих статей як агітаційного матеріалу.

Агітація і не агітація

Prunea проти Румунії

«...цей кандидат є шахраєм, він готовий піти на будь-які компроміси і його передвиборча кампанія має на меті тільки отримання матеріального зиску»

- нац. Суд визнав твердження не правдивими і зобов'язав виплатити відшкодування моральної шкоди
- ЄСПЛ погодився із висновками нац. суду

Критерії ЄСПЛ

- 1) внесок публікації в обговорення питань суспільного інтересу;
- 2) ступінь публічності особи та предмет повідомлення;
- 3) поведінка відповідної особи до публікації інформації;
- 4) метод отримання інформації та її достовірність;
- 5) зміст, форма та наслідки публікації;
- 6) тяжкість накладеного покарання.

«публічне вираження одностороннього бачення судового спору майнового характеру між двома приватними особами»

Prunea проти Румунії

«Угорська партія двохвостої собаки проти Угорщини»

Magyar Kétfarkú Kutya Párt v. Hungary 2019

- надання площадки для вираження поглядів, обміну інформацією є формою вираження поглядів - стаття 10 ЄКПЛ
- принципи поширення інформації в період виборчого процесу також застосовні до процесу проведення референдумів, місцевих виборів

Semir Güzel v. Turkey

2016

- на загальному з'їзді політичної партії заявник дозволив доповідачам виступати курдською мовою
- стаття 10 застосовна з огляду на позицію заявника
Поведінка особи як спосіб вираження поглядів
- стаття 10 – порушення принципу законності

Semir Güzel v. Turkey

2016

Критерії:

- характер такої дії або поведінки як спосіб вираження поглядів з точки зору об'єктивного спостерігача
- також ціль або намір особи, яка таку дію вчиняє або таку поведінку демонструє

Доступ до публічної інформації

«Центр демократії та верховенства права проти України»

Критерії застосовності статті 10 ЄКПЛ:

- мета запиту на інформацію
- характер запитуваної інформації
- роль запитувача в отриманні та поширенні інформації
- готовність і доступність інформації

Якщо стаття 10 застосовна, втручання оцінюється за трискладовим тестом

Конвенція про доступ до офіційних документів

Конвенція дає «кожному» право на доступ до офіційних документів, незалежно від їхніх мотивів і намірів.

Офіційні документи –будь-яка інформація, яка розроблена або отримана державними органами та перебуває в їхньому розпорядженні, міститься на будь-якому фізичному носії, незалежно від її форми та формату.

Не встановлено жодної різниці між журналістами та іншими особами.

Конвенція про доступ до офіційних документів

Право доступу застосовується як до фізичних, так і юридичних осіб без будь-якої дискримінації, зокрема за національною ознакою, і навіть іноземцям, які проживають за межами території будь-якої Сторони Конвенції.

Ця Конвенція не вимагає надавати запитувачам право подавати запити анонімно, але заохочує це.

Запит на доступ до офіційного документа має розглядатися будь-яким державним органом, який має відповідний документ.

[https://rm.coe.int/explanatory-report-to-the-council-of-
europe-convention-on-access-to-
of/1680a23bf0?fbclid=IwAR0upyDjD9jt5PZSHdfbkPXRTs4v
RkOu9t72B3f61i5vmurCM3VSmnkFB8c](https://rm.coe.int/explanatory-report-to-the-council-of-europe-convention-on-access-to-
of/1680a23bf0?fbclid=IwAR0upyDjD9jt5PZSHdfbkPXRTs4v
RkOu9t72B3f61i5vmurCM3VSmnkFB8c)

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!